

Prinsjesdagmemo

Zorg en welzijn in de miljoenennota

20 september 2022

Voorwoord

“Een belangrijke vraag voor de toekomst blijft hoe goede en persoonlijke zorg voor iedereen beschikbaar en betaalbaar blijft. Nieuwe oplossingen zijn nodig.”, aldus de koning in zijn Troonrede dit jaar. RegioPlus, het landelijke samenwerkingsverband van werkgeversorganisaties in zorg en welzijn, zet zich in voor nieuwe oplossingen vanuit de regionale arbeidsmarktpraktijk.

Meer innovatie en grootschaliger inzet van innovatie, zowel sociaal als technologisch, is hard nodig om de arbeidsmarkt in de sector zorg en welzijn toekomstbestendig te maken. Tegelijk zal ook de zorgvraag moeten afnemen door meer zorgzaamheid in de samenleving zelf te organiseren. In de Troonrede stelde de koning verder dat “(...) onze huidige manier van leven stuit op economische, sociale en ecologische grenzen. Dat vergt een andere economie en arbeidsmarkt.” In tijden van schaarste is effectieve samenwerking belangrijker dan ooit om te komen tot nieuwe oplossingen voor de arbeidsmarkt in zorg en welzijn, een van de belangrijkste en grootste sectoren van Nederland.

Elk jaar vat het verenigingsbureau van RegioPlus alle beleidsmaatregelen uit de Miljoenennota samen die relevant zijn voor zorg en welzijn, zo ook dit jaar. De Prinsjesdagmemo 2022 die voor u ligt of op uw scherm staat, geeft per ministerie inzicht in de relevante plannen, wijzigingen, kansen en (financiële) consequenties. Zo laten we in een oogopslag het regeringsbeleid zien wat betreft arbeidsmarktbeleid voor de komende periode is in de sector.

Een diepere analyse en duiding van de Miljoenennota en van ander actueel Haags beleid maakt RegioPlus met haar stakeholders tijdens de Studio R+ Talkshow *De Eerste Maandag*, op de eerste maandag na Prinsjesdag. Het verslag hiervan wordt daags na de talkshow gepubliceerd op de website van RegioPlus.

Jelle Boonstra
Directeur-bestuurder RegioPlus

RegioPlus

RegioPlus is het samenwerkingsverband van de regionale werkgeversorganisaties in Zorg en Welzijn. Binnen het samenwerkingsverband werken de regio's intensief samen aan het in balans brengen en houden van de arbeidsmarkt. RegioPlus initieert, ondersteunt, onderzoekt en vormt de schakel tussen regionaal en landelijk arbeidsmarktbeleid.

Kijk voor meer informatie op www.regioplus.nl

Inhoudsopgave

Voorwoord _____	2
Samenvatting van de maatregelen van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport _____	5
Samenvatting van de maatregelen van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid _____	15
Samenvatting van de maatregelen van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap _____	24
Samenvatting van de maatregelen van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat _____	26
Samenvatting van de maatregelen van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties _____	29
Samenvatting van de maatregelen van het ministerie van Justitie en Veiligheid _____	31

Samenvatting van de maatregelen van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

De uitgangspunten voor het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) zijn toegankelijkheid, betaalbaarheid, anders organiseren en de vraag naar zorg afremmen. Zo kom je tot een gezonde samenleving waarin mensen hun leven leiden, bijdragen en meedoen, mét of zonder beperking. Dit pakt het ministerie aan met een vijftal samenhangende trajecten, het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), het Integraal Zorgakkoord (IZA), het programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO), een toekomstbestendige Wmo en de Hervormingsagenda Jeugd.

Verder wordt de norm: zelf als het kan, thuis als het kan, digitaal als het kan. Een transformatie wordt in gang gezet met als doel dat werken in zorg en welzijn dusdanig anders wordt georganiseerd en ingericht dat met minder medewerkers, goede zorg geleverd blijft worden.

Integraal Zorgakkoord

Op dit moment werkt 1 op de 6 werknemers in de zorg en geven we 13% van ons nationale inkomen uit aan zorg. De komende decennia neemt de zorgvraag alleen maar verder toe vanwege de vergrijzing. Met alle sectoren in de curatieve zorg samen biedt VWS middels de afspraken in het IZA een antwoord op deze opgaven. Deze afspraken zien toe op:

- Preventie en leefstijl
- Waardegedreven zorg met de patiënt, kwaliteit, uitkomstgerichte zorg, pakketbeheer en contractering
- Samenwerking sociaal domein, huisartsenzorg en geestelijke gezondheidszorg (ggz);
- Versterken organisatiegraad basiszorg
- Regionale samenwerking
- Arbeidsmarkt en ontzorgen van zorgprofessionals
- Digitalisering en gegevensuitwisseling

Het perspectief van passende zorg is niet nieuw, maar een bevestiging van de eerder ingeslagen weg voor bestaande programma's en trajecten. De kern is dat deze trajecten in samenwerking en vanuit wederzijds vertrouwen worden doorgevoerd. Met meer gelijkgerichtheid en focus, en minder versnippering en vrijblijvendheid. Passende zorg als norm is de ambitie voor de lange(re) termijn, over deze kabinetsperiode heen.

Wonen Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO)

Het WOZO-programma draagt bij aan het maken van een omslag in de organisatie van ondersteuning en zorg voor ouderen. Zodat dit wordt aangepast aan de voorkeur van ouderen om zo lang mogelijk regie op het eigen leven te houden en zware, complexe zorgvragen zo lang mogelijk uit te stellen of zelfs te voorkomen.

Toekomstbestendige Wmo

VWS werkt met veldpartijen aan passende ondersteuning en betaalbaarheid van voorzieningen. Er wordt gewerkt aan standaardisatie in de uitvoering, waardoor processen voor gemeenten en aanbieders eenduidiger en eenvoudiger worden. Daardoor ontstaat meer tijd voor maatwerk en kwaliteit van ondersteuning.

Hervormingsagenda Jeugd

Flinke hervormingen in de jeugdzorg zijn nodig om te zorgen dat kinderen en gezinnen de juiste zorg op de juiste plek krijgen en om het stelsel zorginhoudelijk en organisatorisch te verbeteren en om het duurzaam te maken. Om die reden werkt de overheid en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) in 2023 aan het opstellen van de Hervormingsagenda Jeugd, in samenwerking met aanbieders, professionals en cliënten.

Volksgezondheid

Het ministerie zet in op mentale weerbaarheid van iedereen die in Nederland verblijft om de maatschappelijke kosten en sociale impact van mentale gezondheidsklachten te verminderen. Er wordt ingezet op een mix van activiteiten, maatregelen en interventies om bewustwording te vergroten en vroegtijdig op te sporen. Te denken valt aan zaken als Kansrijke start, gericht op (aanstaande) ouders in een kwetsbare situatie, bevolkingsonderzoek en gerichte activiteiten op pandemische paraatheid. In dat kader wordt vooral ingegaan op de COVID-19 aanpak. In totaal is voor pandemische paraatheid € 200 mln. gereserveerd.

In het kader van pandemische paraatheid geeft VWS aan dat de totale zorgcapaciteit flexibel moet worden, zodat tijdig en efficiënt kan worden opgeschaald. Dat kan alleen bij goede samenwerking in de zorg en paraatheid op verschillende vlakken, waaronder voldoende flexibel inzetbaar personeel. Ook de nationale zorgreserve van zorgprofessionals kan een belangrijke rol spelen bij het opschalen van zorg. Daarnaast zet VWS zich in om, in lijn met de positieve ervaringen, opleidingen ruim aan te bieden voor een groeiende instroom en de flexibele inzet van medewerkers in verschillende zorgbranches. Ook wordt in 2022 en in 2023 uitvoering gegeven aan het advies van de Taskforce Ondersteuning optimale inzet zorgverleners, met daarin concrete maatregelen voor de korte en (middel)lange termijn om de beschikbaarheid van zorgmedewerkers in crisistijd te vergroten.

Strategische Evaluatieagenda

De Strategische Evaluatieagenda heeft als doel betere en meer bruikbare inzichten te krijgen in (voorwaarden voor) doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid. Voor 2023-2026 richt deze agenda zich op 1.) Preventie, gezondheid en aanpak COVID-19, 2.) Organisatie, regie en vernieuwing zorg, 3.) Ouderenzorg en 4.) Jeugdzorg.

Curatieve zorg

Ook in het kader van curatieve zorg wordt ingegaan op COVID-19 gerelateerde zaken, zoals pandemische paraatheid en levering van medische (hulp)middelen. Daarnaast is er aandacht voor het afschaffen van de collectiviteitskorting op de zorgpremie en het bevriezen van het eigen risico voor 2023 t/m 2025. Ook wordt in dit kader dieper ingegaan op de afspraken die gemaakt zijn in het IZA. Voor IZA is ruim € 300 mln. gereserveerd voor onder andere het stimuleren van samenwerking binnen de curatieve zorg. Met de huisartsen is afgesproken dat wordt ingezet op zelfzorg. Gedurende de periode 2023-2026 wordt hiertoe vanuit het IZA en de coalitieakkoord middelen voor passende zorg € 17 mln. beschikbaar gesteld. In 2023 gaat

het om een bedrag van € 2,5 mln.

Voor kwaliteit, betaalbaarheid en toegankelijkheid van de curatieve zorg wordt in 2023 € 488,49 mln. uitgetrokken, waarvan ruim € 30 mln. voor curatieve geestelijke gezondheidszorg en € 14,7 mln. voor eerstelijnszorg. Voor de acute zorg is in 2023 in totaal € 2,7 mln. beschikbaar. Deze middelen zijn onder andere bestemd voor de uitvoering van de afspraken uit het Actieplan ambulancezorg. Met als doel om goede ambulancezorg te kunnen blijven bieden en voor effectieve AED-burgerhulpverlening door heel Nederland.

Voor een sluitende aanpak voor personen met verward gedrag stelt het ministerie in 2023 een bedrag van € 20 mln. beschikbaar. Hiervan is € 14,1 mln. bedoeld om gemeentelijke projecten en initiatieven te faciliteren, die bijdragen aan het realiseren van een regionale sluitende aanpak voor personen met verward gedrag. Voor de implementatie van de afspraken rondom wijkverpleging in het Hoofdlijnenakkoord Wijkverpleging van 2019-2022 heeft het ministerie € 26 mln. beschikbaar gesteld. Een bedrag van € 150,1 mln. wordt, in lijn met het coalitieakkoord, beschikbaar gesteld voor het (door)ontwikkelen van lokale en regionale organisaties die professionals in de basiszorg ontzorgen en ondersteunen in de samenwerking met andere partijen en domeinen.

Langdurige zorg en ondersteuning

VWS zet in op een stelsel voor maatschappelijke ondersteuning en langdurige zorg dat ieder mens in staat stelt:

1. om zijn leven zo lang mogelijk zelf in te vullen en;
2. wanneer dit nodig is, thuis of in een instelling kwalitatief goede ondersteuning en zorg te krijgen.

Daarbij worden ondersteuning en zorg geboden aansluitend op informele vormen van hulp. De complexiteit van de zorgvraag en de weerbaarheid van de burger staan centraal bij het bieden van passende zorg. Er wordt gestreefd naar welbevinden en een afname van de afhankelijkheid van ondersteuning en zorg. Dit alles tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten.

Gehandicaptenzorg

Het programma Volwaardig Leven is inmiddels afgerond. De monitor liet zien dat het programma een succesvolle impuls aan de toekomstbestendige gehandicaptenzorg heeft gegeven. Tegelijkertijd wordt aandacht gevraagd voor borging, opschaling en kennisverspreiding van de goede resultaten. Met de programmatische uitwerking van de 'Toekomstagenda: zorg en ondersteuning voor mensen met een beperking' geeft VWS hier opvolging aan. Via zes concrete onderwerpen wordt gewerkt aan het verder ondersteunen van de beweging naar een toekomstbestendige gehandicaptenzorg. Dat zijn onder meer zorgtechnologie en innovatie, een gerichte aanpak voor arbeidsmarkt en vakmanschap en inzetten op vroeg-signalering. Deze ondersteuning stelt gehandicapten in staat eigen regie te voeren en volwaardig te participeren in de samenleving. Samen met partijen wordt de toekomstagenda nader ingevuld en uitgevoerd.

De uitvoering van de toekomstagenda is in 2022 gestart en wordt geïntensiveerd in 2023 en latere jaren. Hiervoor is € 14,3 mln. beschikbaar. Daarnaast worden de pilots gespecialiseerde cliëntondersteuning geborgd, zodat deze doelgroep de gewenste ondersteuning nu en de toekomst krijgt (€ 9,3 mln.). Zorgverleners kunnen voor expertise over ernstig probleemgedrag

terecht bij het Centrum voor Consultatie en Expertise (CCE) dat zich richt op de meest complexe zorgvragen bij deze groep. Dit zijn zorgvragen waarbij zorgverleners vastlopen en de kwaliteit van bestaan van de cliënt ernstig onder druk staat. Hier is € 16,6 mln. voor beschikbaar.

Kennis, informatie en innovatiebeleid

Kennis, informatie en innovatiebeleid dragen bij aan juiste, passende en efficiënte zorg. In 2023 is hiervoor € 24,1 mln. beschikbaar. Het doel is om de kwaliteit van de geboden zorg te verbeteren door continu het kennisniveau bij zorgverleners en cliënten te vergroten. In 2023 ligt de nadruk op de start van de ontwikkeling van passende zorg in de Wet langdurige zorg (Wlz). Daarnaast wordt eraan gewerkt om het inzicht in de effectiviteit en doelmatigheid van de geleverde zorg te vergroten, sturingsmogelijkheden op effectieve zorg te ontwikkelen en transparantie over kwaliteit en leren van elkaar te verbeteren.

Mede op verzoek van de Tweede Kamer is snelheid gemaakt met het wetsvoorstel elektronische gegevensuitwisseling in de zorg (Wegiz), dat inmiddels aan de Kamer is aangeboden. Met het oog op dit wetsvoorstel is het noodzakelijk dat er in 2023 en verder wordt ingezet op het stimuleren en implementeren van elektronische gegevensuitwisseling in de langdurige zorg en de bijbehorende randvoorwaarden. Hiervoor is in 2023 € 8,8 mln. beschikbaar.

Zorgbreed beleid: arbeidsmarkt

VWS zet de komende tijd in op:

- Het stimuleren van een stevige positie van de client in het zorgstelsel
- Transparantie van zorg
- Logische beroepenstructuur die aansluit op de huidige en toekomstige zorg- en ondersteuningsvraag
- Beschikbaarheid van voldoende gekwalificeerd zorgpersoneel (waarbij ook voldoende mensen beschikbaar blijven voor andere maatschappelijke sectoren)
- Behoud van huidige zorgmedewerkers door goed werkgeverschap en zeggenschap
- Andere manieren van werken en het creëren van voldoende opleidingsplaatsen
- Innovaties en (digitale) vaardigheden in de zorg en de ontwikkeling van deze vaardigheden
- Betrouwbaar informatiebeleid
- Vergroten van het vertrouwen van het datagebruik in de zorg

(Ont)Regel de Zorg

Ook in 2023 is het vergroten van het werkplezier in de zorg door het verminderen van ervaren regeldruk een belangrijke beleidsprioriteit. In het vervolgprogramma (Ont)Regel de Zorg krijgt de aanpak vorm langs vier actielijnen:

1. Voorkomen nieuwe regeldruk door wet- en regelgeving van VWS: beleid dat beter werkt in de praktijk.
2. Landelijke maatregelen, zoals het harmoniseren van inkoop- en verantwoordingseisen.
3. De lokale aanpak: vermindering van regeldruk binnen zorginstellingen.
4. Een laagdrempelig toegankelijk loket voor signalen, knelpunten en vragen.

Voor het vervolg van het programma (Ont)Regel de zorg en voor afronding van het huidige programma Uitkomstgerichte Zorg zijn middelen beschikbaar van respectievelijk € 2 mln. en € 1,2 mln.

Werken in de zorg

Het is van belang dat zorgprofessionals nu en in de toekomst graag in de sector zorg en welzijn gaan werken en daar ook blijven werken. Dit vraagt om een brede, intensieve en continue aanpak gericht op aantrekkelijk werken in de zorg. Het actieprogramma Werken in de Zorg liep na 2021 af. Als vervolg daarop wordt voor 2023 ingezet op een viertal sporen.

Ten eerste wordt de arbeidsmarktkrapte **interdepartementaal aangepakt**. Zo is interdepartementaal aandacht voor meer uren werken, combi-banen, het versneld en dual opleiden en inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Ten tweede worden uitdagingen op de arbeidsmarkt expliciet meegenomen in de afspraken met landelijke partijen in het **Integraal Zorg Akkoord**. Die afspraken moeten bijdragen aan de maatschappelijke opgave dat met minder (meer) zorgverleners goede toegankelijke zorg verleend kan worden aan iedereen die dat nodig heeft.

Ten derde worden deze arbeidsmarkt vraagstukken in het programma **Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO)** verweven, inclusief afspraken over opleidingen in de Verpleeg- en Verzorgingshuizen en Thuiszorg (VVT), zoals in het coalitieakkoord voorzien.

Als laatste spoor is er het programma 'Toekomstbestendige Arbeidsmarkt Zorg en Welzijn' (TAZ). In de hoofdlijnenbrief Toekomstbestendige Arbeidsmarkt Zorg wordt de programmatische aanpak geschetst voor de komende jaren. Binnen TAZ wordt een aantal instrumenten die succesvol zijn gebleken voortgezet en worden andere instrumenten herijkt.

Inhoud programmatische aanpak

Dit programma kent verschillende aandachtsgebieden zoals ruimte voor behoud van personeel door goed werkgeverschap en werkplezier, ruimte voor (zij)instroom door te leren en te ontwikkelen en ruimte voor innovatieve werkvormen. Hierin wordt nadrukkelijk ook de verbinding tussen leren en werken gezocht.

Effectief arbeidsmarktbeleid vraagt om een integrale benadering van de zorgarbeidsmarkt als geheel. Voor deze integrale benadering wordt gestreefd de te bekostigen activiteiten zoveel mogelijk onder te brengen in één integraal financieel arrangement. Een belangrijk ander doel is om de administratieve lasten te doen dalen. Voor genoemde programmatische aanpak zijn in de begroting structureel middelen beschikbaar: € 80 mln. in 2022 en vanaf 2023 een bedrag van € 130 mln. per jaar. NB. Dit is inclusief de beschikbare middelen voor SectorplanPlus 2022-2023.

Daarnaast staat 2023 in het teken van een meerjarig opleidingsakkoord in de VVT, zoals opgenomen in het coalitieakkoord. Voor dit akkoord is in 2023 € 20 mln. beschikbaar. Ook wordt in 2022 en 2023 uitvoering gegeven aan het advies van de Taskforce Ondersteuning optimale inzet zorgverleners, met daarin concrete maatregelen voor de korte en (middel)lange termijn om de beschikbaarheid van zorgmedewerkers in crisistijd te vergroten. Zo wordt een subsidieregeling opgesteld die het mogelijk maakt dat in elk geval in 2022 nog 800 studenten kunnen starten met de Basis Acute Zorg (BAZ)-opleiding. Voor deze regeling is in 2023 € 20

mln. beschikbaar. Deelnemende zorginstellingen krijgen een vergoeding voor elke student die aantoonbaar de opleiding heeft afgerond.

Ondersteuning Post-COVID

In 2022 is de regeling Behoud langdurig zieke zorgwerknemers opengesteld. De uitvoering van deze regeling loopt door in 2023. Oogmerk van de regeling is om langdurig zieke zorgverleners voor de zorg te behouden. Dit door hen na het tweede ziektejaar via een verlenging van de loondoorbetaling bij ziekte meer tijd te bieden om in dienst bij de werkgever te blijven en te werken aan herstel en re-integratie. Voor deze regeling is € 12 mln. beschikbaar.

Zorgreservisten

Er wordt verder toegewerkt naar een strategische reserve van zorgmedewerkers (Nationale Zorgreserve), die tijdens crisissen een rol kan spelen in het snel opschalen van de personeelscapaciteit. Daarmee is de Nationale Zorgreserve een crisisfaciliteit die kan voorzien in de behoefte aan tijdelijke, snel inzetbare zorgcapaciteit. De doelstelling is om uiteindelijk 5.000 reservisten beschikbaar te hebben. Voor de Nationale Zorgreserve van oud-zorgmedewerkers die bereid zijn om tijdelijk in plaats van hun reguliere werk elders in de Nederlandse economie, bij te springen is € 7,5 mln. beschikbaar.

Zeggenschap

Voor het thema zeggenschap geldt dat voor 2023 gelden zijn gereserveerd om dit verder te brengen. Zo wordt onder andere ingezet op een onafhankelijke kwalitatieve monitor, om in kaart te brengen of er een toename is van de ervaren zeggenschap binnen de diverse zorgsectoren. Deze monitor is een vervolg op het CNO-advies 'monitoring zeggenschap'. Daarnaast ondersteunt VWS veldpartijen financieel in de uitvoering van sectorspecifieke werkgenda's zeggenschap.

E-gegevensuitwisseling

Om goede zorg te kunnen verlenen moeten medische gegevens eenvoudig, snel en veilig overgedragen kunnen worden van de ene naar de andere zorgverlener. In 2023 wordt conform de afspraken in het Integraal Zorgakkoord volop ingezet op de standaardisatie van elektronische gegevensuitwisseling in de zorg.

Informatieveiligheid

Doordat de zorg steeds verder digitaliseert wordt het steeds belangrijker dat de informatiebeveiliging in de zorg op orde is. Goede informatiebeveiliging is primair de verantwoordelijkheid van de zorgaanbieders zelf, maar VWS heeft hier ook een belangrijke rol. In 2023 legt VWS de focus op het verder verhogen van de bewustwording over digitale veiligheid en digitaal veilig gedrag. Dit doet VWS onder andere via de borging van de uitkomsten van het project 'Informatieveilig gedrag in de zorg' en door het ondersteunen van Z-CERT, het landelijk informatieknooppunt voor informatieveiligheid binnen de zorgsector.

Secundair datagebruik

Om de best mogelijke gezondheidszorg in Nederland te verlenen, kan data hergebruikt worden om het welzijn en de gezondheid van burgers te verbeteren, maar ook om het zorgproces te verbeteren en transformeren. Denk bijvoorbeeld aan hergebruik van data voor transparantie en beleid, onderzoek en innovatie, uitkomstgerichte zorg, planning en logistiek. Databeschikbaarheid voor dit soort doeleinden kent echter knelpunten. VWS wil de komende jaren samen met veldpartijen een centrale strategie en aanpak ontwikkelen en uitvoeren, om

secundair gebruik van zorgdata te ondersteunen, obstakels weg te nemen en data van de burger te beschermen. In 2023 ligt de nadruk op de uitvoering en implementatie van deze aanpak.

Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg

Naar aanleiding van onderzoeken om de Wet BIG meer toekomstbestendig te maken, wordt een tijdelijke adviescommissie ingericht om te adviseren over voorbehouden handelingen, (functioneel) zelfstandige bevoegdheid en toelating tot artikel 3 en artikel 34 van de wet BIG. Ook start communicatie over de ruimte die de wet nu al biedt en zijn acties benoemd om een meer lerend effect van het tuchtrecht te bereiken.

Vanuit de beroepsverenigingen in de psychologische zorg wordt geadviseerd een aantal wijzigingen aan te brengen in de beroepenstructuur, zoals deze in de Wet BIG is vastgelegd. Dit om meer eenheid en duidelijkheid te creëren en een bijdrage te leveren aan de toegankelijkheid en effectiviteit van psychologische zorg. Mede op basis van impactanalyses die zijn uitgevoerd wordt de beroepenstructuur gewijzigd, in nauw overleg met de beroepsverenigingen.

Hoewel het inzetten van buitenslands gediplomeerd zorgpersoneel geen structurele oplossing is om de krapte op de arbeidsmarkt te verminderen kan het zorgorganisaties in bepaalde situaties ontlasten, mits goed georganiseerd en wordt voldaan aan de wet- en regelgeving. Om te bevorderen dat buitenslands gediplomeerde zorgverleners sneller een plek vinden op de arbeidsmarkt, zijn in samenspraak met betrokken partijen activiteiten ingezet om dit te versnellen. Dit door middel van: begeleiding & informatievoorziening, inhoudelijke wijzigingen in de BIG-toelatingsprocedure en cultuur. Zo is bij het CIBG in de vorm van een tweejarige pilot een centraal aanspreekpunt gecreëerd waar buitenlands gediplomeerden terecht kunnen met alle vragen over de BIG- toelatingsprocedure.

Subsidies

Voor de toeleiding van voldoende, goed toegeruste zorgmedewerkers worden financiële middelen beschikbaar gesteld aan zorgwerkgever. Hiermee kunnen zij meer stageplekken aanbieden voor initiële opleidingen en voor de bekostiging van medische vervolgoedingen.

- Met de Subsidieregeling stageplaatsen zorg II (het Stagefonds Zorg) worden zorgaanbieders gestimuleerd tot het aanbieden van kwalitatief goede stageplaatsen. Met de in juni 2022 verlengde subsidieregeling stageplaatsen zorg is het budget verhoogd tot € 116 mln. voor het studiejaar 2021-2022. Voor 2022 geldt een éénmalige verhoging van het stagefonds met € 63,5 mln. voor bevordering van innovatieve vormen van stagebegeleiding.
- De Subsidieregeling vaccinatie stageplaatsen zorg voorziet in een tegemoetkoming van de kosten van het vaccinatietraject tegen hepatitis B van eerstejaarsstudenten die een zorgopleiding volgen. De regeling is in 2021 geëvalueerd. Op basis van deze positieve evaluatie is de regeling met vijf jaar verlengd tot 1 juli 2027.
- Voor zorgopleidingen in het kader van de Wet publieke gezondheidszorg (WPG) is het beleid erop gericht te stimuleren dat voldoende gespecialiseerde artsen worden opgeleid voor de uitvoering van hun taken op het terrein van de bestrijding van infectieziekten, de bestrijding van TBC, medische milieukunde en jeugdgezondheidszorg. In 2023 is voor deze opleidingen € 27 mln. beschikbaar.
- Verpleegkundig specialisten (VS) en physician assistants (PA) worden opgeleid om minder complexe taken van de huisarts of de specialist over te nemen. Hiervoor is

€ 38 mln. beschikbaar. Daarnaast is in het kader van het compensatiepakket Wind in de zeilen in 2023 € 1,5 mln. beschikbaar voor het opleiden van physician assistants ter versterking van de huisartsenzorg in Zeeland.

- In 2022 is voor de regeling Opleiding in een jeugd-ggz-instelling € 2,6 mln. beschikbaar.
- Voor de kwaliteitsimpuls personeel ziekenhuiszorg (KIPZ) is het doel om algemene ziekenhuizen, UMC's en zelfstandige klinieken te stimuleren strategischer te investeren in het opleiden van personeel. In het hoofdlijnenakkoord medisch-specialistische zorg 2019-2022 hebben partijen afgesproken dat de middelen voor de KIPZ beschikbaar blijven voor de sector (circa € 210 mln. per jaar). De KIPZ-regeling wordt, naar aanleiding van de beleidsevaluatie, met één jaar verlengd tot en met 2023. De komende tijd wordt verkend of en zo ja op welke wijze ondersteuning ten behoeve van het leven lang ontwikkelen mogelijk is vanuit één sectorbrede regeling. Daarbij wordt de aansluiting gezocht met de ambities voortkomend uit de vervolgaanpak voor de arbeidsmarkt in de zorg.
- De subsidie SectorplanPlus 2022-2023 (€ 100 mln. op jaarbasis) stimuleert (zij-)instroom en behoud van medewerkers in zorg en welzijn. Met de subsidie aan RegioPlus voor de uitvoering van het meerjarige beleidsprogramma 'Samen Regionaal Sterk' investeert VWS in een goed werkende, landelijk dekkende regionale arbeidsmarktinfrastructuur (€ 18 mln. in 2023).
- Met een subsidie aan de Stichting Het Potentieel Pakken voor het project 'Contractuitbreiding in de zorg' (€ 7,2 mln. over de projectperiode 2021-2023) investeert VWS in vergroting van het arbeidsaanbod door contractuitbreiding.
- Om woonvormen voor jong en oud te stimuleren is in 2023 € 9 mln. beschikbaar gesteld. Het doel is de ontmoeting van jongeren en ouderen te stimuleren door bijvoorbeeld een vrijwillige maatschappelijke diensttijd en woonplekken waar jongeren betaalbaar kunnen samenleven met ouderen. Er wordt hiervoor gebruik gemaakt van landelijke subsidieregelingen.
- Er wordt via ZonMw geïnvesteerd in het verder ontwikkelen van een onderzoeksinfrastructuur voor verpleegkundigen en verzorgenden. Hiervoor is € 12 mln. beschikbaar in de periode van 2019 - 2025.
- Daarnaast wordt onderzoek gedaan naar de functiedifferentiatie van mbo- en hbo-opgeleide verpleegkundigen. Hiervoor is € 5 mln. beschikbaar voor de periode 2019 tot en met juni 2023.
- Tot de zomer 2022 kunnen zorgorganisaties nog gebruik maken van de subsidieregeling opschaling IC-capaciteit voor bekostiging van de opleiding Basis Acute Zorg (BAZ-opleiding). Voor de periode daarna wordt een nieuwe subsidieregeling opgezet, die het mogelijk maakt dat in 2022 nog 800 studenten kunnen starten met de BAZ-opleiding en deze in 2023 kunnen afronden. De subsidieregeling is uitgewerkt en heeft als opzet om te voorzien in een vergoeding aan opleidende zorginstellingen van € 25.000 per student die aantoonbaar de BAZ-opleiding heeft afgerond. Hiervoor zijn financiële middelen beschikbaar.

Innovatie en zorgvernieuwing

Om het tekort aan personeel aan te pakken wordt de komende jaren stevig ingezet op het aanpassen van werkprocessen (in zorg, ondersteuning en in preventie) en de inzet van slimme toepassingen daarbij. VWS ondersteunt de innovatie en implementatie in het veld. Dat wordt gedaan door het vergroten van kennis over digitale toepassingen bij burgers en professionals via het communicatietraject Zorg van Nu, het vergroten van de digitale vaardigheden en

veranderkundige vaardigheden van professionals in het zorgveld en van toekomstig personeel in het zorgonderwijs, o.a. via digivaardiginzorg.nl.

Slimme Zorgestafette

In februari 2023 wordt de tweede slimme Zorgestafette georganiseerd. Het doel hiervan is om kennis over mogelijkheden en de implementatie van en transformatie naar slimme zorg in de regio te versnellen en te bouwen aan regionale samenwerking. Ook worden regio's aan elkaar verbonden zodat er van elkaar geleerd wordt. Via zorgvoorinnoveren.nl worden zorgorganisaties en innovaties in de zorg onder andere via consultgesprekken en (digitale) innovatiecafé's ondersteund bij het implementeren en opschalen van digitale toepassingen en de weg gewezen naar financiële ondersteuningsmogelijkheden voor opschalen.

Stimuleringsregeling E-health Thuis

Stimuleringsregeling E-health Thuis (SET) geeft een impuls aan de opschaling en borging van e-health-toepassingen die mensen thuis ondersteuning en zorg biedt. Het gaat hierbij om digitale toepassingen die de kwaliteit van leven van mensen met een zorg- of ondersteuningsvraag verbeteren. De ambitie van VWS is dat cliënten mede door e-health langer thuis kunnen wonen. In het coalitieakkoord zijn middelen vrijgemaakt voor stimuleren van woonvormen en langer thuis wonen. In dit kader wordt deze regeling verlengd en herijkt. Deze regeling wordt uitgevoerd door Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVO).

Er is in 2023 € 27,8 mln. beschikbaar gesteld voor het verlengen van de SET-regeling en het stimuleren van de implementatie- en opschaling van digitale ondersteuning en zorg in de ouderenzorg.

Jeugdzorg

Met het invoeren van de Jeugdwet op 1 januari 2015 zijn gemeenten bestuurlijk en financieel verantwoordelijk voor jeugdhulp. Het ministerie constateert dat hervormingen nodig zijn om te zorgen dat kinderen en gezinnen de juiste zorg op de juiste plek krijgen en om het stelsel op lange termijn houdbaar te houden. In totaal wordt 9 mln. uit de extra middelen voor 2023 overgeheveld voor de uitvoering van de hervormingsagenda 2023. Verder komt € 1,3 mln. beschikbaar voor Eerder Verworven Competenties (EVC) via een subsidieregeling EVC voor jeugd- en gezinsprofessionals.

De Hervormingsagenda Jeugdzorg bestaat uit een set van maatregelen om de jeugdhulp te verbeteren binnen een beheersbaar financieel kader. Daartoe wordt gekeken naar een vernieuwd bekostigingsstelsel en een andere risicoverdeling. VWS wil de arbeidsmarkt voor de jeugdzorg verbeteren en beter inzicht krijgen in de werking van het jeugdzorgstelsel vanuit de volgende principes:

- Passende zorg moet altijd beschikbaar zijn voor de meest kwetsbare kinderen en jongeren.
- Versterken van de veerkracht van kinderen en gezinnen in hun dagelijkse leven.
- Minder marktwerking, meer samenwerking en betere inkoop van zorg. Met een Algemene Maatregel van Bestuur wordt gewerkt aan transparantie en reële tarieven.
- Verbeteren kwaliteit en effectiviteit door te werken aan een lerend jeugdhulpstelsel.
- Beter samenwerking in het sociale domein.

Voor 2023 wordt incidenteel € 1,454 mld. extra voor jeugdzorg beschikbaar gesteld. Daarnaast moeten gemeenten inzetten op besparingsmaatregelen voor totaal € 374 mln. VWS

ondersteunt gemeenten en aanbieders bij het verbeteren van hun opdrachtgever- en opdrachtnemerschap in de regio en bij de voorbereiding en implementatie van het in voorbereiding zijnde wetsvoorstel Wet verbetering beschikbaarheid voor jeugdigen. In 2023 start een maatschappelijk debat over wat verstaand wordt onder 'normaal opgroeien en opvoeden en onder gebruikelijke zorg' in het kader van Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO).

Voor het bevorderen van jongerenparticipatie en ervaringsdeskundigheid werkt VWS samen met de Nationale Jeugdraad.

Preventie

In 2023 worden middelen beschikbaar gesteld ten behoeve van structurele inbedding van bewezen effectieve leefstijl als (onderdeel van de) behandeling in of vanuit de curatieve zorg. Om hier uitvoering aan te geven wordt een brede leefstijlcoalitie in het veld ingericht. In totaal is er in 2023 € 90 mln. euro beschikbaar voor bevordering van fysieke gezondheid en preventie.

Sport en Bewegen

In een hoofdstuk over preventie en sportstimulering geeft VWS aan in te zetten op een gezond, fit en veerkrachtig Nederland. Daarbij wordt verwezen naar het preventie akkoord waarin afspraken worden gemaakt gericht op gezonder leven en meer bewegen. De ambitie is kansengelijkheid te creëren om mee te doen aan sport- en beweegactiviteiten en te zorgen dat in 2040 75% van de Nederlanders aan de beweegrichtlijnen voldoet.

Samenvatting van de maatregelen van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) gaat aan de slag met de uitdagingen van vandaag en morgen: het mogelijk maken van werk en het bieden van kansen (arbeidsmarkt, participatie en kinderopvang), het bieden van een fatsoenlijk inkomen nu en straks (inkomen en pensioenen), tot het helpen wanneer het even tegenzit (armoede en schulden). Daarbij is het van belang dat dit beleid de burger op de juiste manier bereikt (uitvoering).

Arbeidsmarkt in beweging

Om krapte aan te pakken, zet SZW in op het verminderen van de vraag naar arbeid, het vergroten van het arbeidsaanbod en het verbeteren van de match tussen vraag en aanbod. Dit doet SZW door in te zetten op:

- Het meer stimuleren van innovatie
- Het thema Leven Lang Ontwikkelen (LLO)
- Het verbeteren van de aansluiting tussen initieel onderwijs en de arbeidsmarkt
- Onorthodoxe maatregelen om de personeelstekorten terug te dringen

Ten aanzien van Leven Lang Ontwikkelen lopen er diverse subsidieregelingen die gericht zijn op werkenden of werkgevers. SZW werkt toe naar een periodieke rapportage over de samenhang tussen verschillende instrumenten. Doelen hierbij zijn:

- Het verkrijgen van inzicht in de toegankelijkheid en het gebruik van de regelingen voor de verschillende groepen werkenden. In het bijzonder gaat het om de groepen flexwerkers en lager opgeleiden. Zij maken over het algemeen namelijk weinig gebruik van scholing.
- Inzicht te verkrijgen in de mate waarin scholing aansluit op de arbeidsmarkt.
- De onderliggende motivatie en mechanisme voor intersectorale mobiliteit te onderzoeken en hoe daar binnen het LLO-beleid beter op ingezet kan worden.
- Te kijken naar de samenhang tussen instrumenten op het thema LLO en verwante instrumenten van andere thema's, zoals van werk naar werk, scholingsbudgetten in de WW en leerwerkloketten.

Naar een arbeidsmarkt die werkt voor iedereen

SZW stimuleert het aangaan van duurzame arbeidsrelaties zodat werkenden meer werk- en inkomenszekerheid ervaren. Arbeidsovereenkomsten voor onbepaalde tijd vormen de basis voor het organiseren van structureel werk. Andere contractvormen worden waar dat nodig is beter gereguleerd, zodat ze niet meer gebruikt kunnen worden om te concurreren op arbeidsvoorwaarden.

Het kabinet wil echte zelfstandigen de ruimte geven en ondersteunen en schijnzelfstandigheid tegengaan. De fiscale regels en sociale zekerheid hebben prikkels die zelfstandig werken op opdrachtbasis nu aantrekkelijker maken dan arbeidsovereenkomsten. SZW gaat dit aanpassen. Samen met sociale partners en uitvoerders werkt SZW aan een verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zelfstandigen. Deze wordt zo vormgegeven dat oneerlijke concurrentie en te grote inkomensrisico's voor zelfstandigen worden voorkomen.

Daarnaast werkt SZW aan een certificeringsstelsel voor uitzendbureaus. Met deze stelselwijziging beoogt SZW het aanpakken van misstanden in de uitzendsector.

Om misstanden bij arbeidsmigratie tegen te gaan, voert SZW de aanbevelingen uit van het Aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten. Dit door handhaving te versterken en het strafrecht hieromtrent te moderniseren. Verbeterde regulering van flexibele arbeid werkt alleen als het ook in de praktijk tot uiting komt. Het Aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten heeft gepleit voor een arbeidscommissie. Er loopt daarom een onderzoek over de wijze waarop een arbeidscommissie kan worden ingezet.

SZW wil de regels rondom de beoordeling van arbeidsrelaties verduidelijken om het huidige grijze gebied te verkleinen tussen werknemerschap en het werken buiten dienstbetrekking als zelfstandige. In 2023 wordt gewerkt aan de uitwerking van de in die hoofdlijnenbrief aangekondigde ambities. Parallel hieraan wordt de (pilotversie) webmodule beoordeling arbeidsrelaties doorontwikkeld. Dit om werkenden en werkgevers te ondersteunen bij het verkrijgen van zoveel mogelijk duidelijkheid over de juridische kwalificatie van (voorgenomen) arbeidsrelaties. Het kabinet zet in Europees verband in op het verder effectief uitwerken van een rechtsvermoeden bij platformwerk.

Leven lang ontwikkelen

SZW zet extra in op leerrechten via het STAP-budget en op aanvullend beleid om deelname aan Leven lang ontwikkelen te stimuleren. Voor 2023-2026 is vanuit het coalitieakkoord vier keer € 125 mln. extra beschikbaar voor het bevorderen van permanente scholing. Dit wordt toegevoegd aan de STAP-regeling. Per 2023 komt het eerste deel van de aanvullende middelen beschikbaar voor mensen die maximaal een mbo-diploma hebben op niveau 4. Naast extra middelen wordt ook aanvullend beleid ingezet om deze groep extra ondersteuning te bieden.

NL Leert Door

In 2023 staat budget gereserveerd voor de afronding van het laatste tijdvak van de regeling NL Leert Door met inzet van scholing en voor de nabetalingen voor de regeling NL Leert Door met inzet van sectoraal maatwerk.

Gezond en veilig werken

SZW zorgt ervoor dat gezond en veilig werken de norm blijft, juist in een veranderende arbeidsmarkt. Met de Arbovisie 2040 zet het kabinet in op preventie, eigen regie, en gezondheid. De Risico Inventarisatie & Evaluatie (RI&E) speelt daarbij een belangrijke rol en daarom blijft SZW inzetten op de kwaliteit en naleving hiervan. De Arbovisie 2040 wordt ontwikkeld op basis van de beleidsdoorlichting voor Gezond en veilig werken en het lopende onderzoek toekomstverkenning arbeid en gezondheid. In 2023 komt op basis van de Arbovisie 2040 ook een beleidsagenda voor de komende vijf jaar.

Samen met diverse partners werkt SZW aan een Brede Maatschappelijke Samenwerking Burn-outklachten (BMS). De ambitie van de BMS is het keren van de opwaartse trend van het aantal werkenden met burn-outklachten.

Om seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld tegen te gaan, werkt SZW aan een nationaal actieplan. Dit is een meerjarig plan, gericht op het creëren van een duurzame cultuurverandering in samenwerking met alle belanghebbenden. SZW wil hiertoe komen door zich uit te spreken en te faciliteren, normeren, handvatten te bieden en waar nodig te sanctioneren om grensoverschrijdend gedrag te voorkomen.

SZW denkt na over de toekomst van het hybride werken. Het kabinet werkt in 2023 een beleidsagenda uit met als doel de voor- en nadelen van thuiswerken te balanceren.

Demografie

SZW heeft een Staatscommissie Demografische ontwikkelingen 2050 ingesteld. Deze commissie brengt advies uit over wat SZW kan doen aan de maatschappelijke gevolgen van de demografische ontwikkelingen tot 2050. Dit tegen de achtergrond van de brede welvaartsbenadering. De staatscommissie is verzocht om het advies in het vierde kwartaal van 2023 op te leveren.

Senioren zijn van grote meerwaarde voor onze samenleving en arbeidsmarkt. Om de positie van senioren op de arbeidsmarkt te verbeteren, werkt SZW aan een seniorenkansensie.

Participatie en inclusie

Iedereen doet mee

Iedereen in Nederland verdient een goed bestaan en moet mee kunnen doen. Daarom werkt SZW aan een inclusieve arbeidsmarkt. Dit doet SZW onder meer via het programma 'Verdere integratie op de arbeidsmarkt'. Hierin is ook specifiek aandacht voor verbetering van de arbeidsmarktpositie van statushouders.

Als mensen langs de kant staan, kunnen problemen zich snel opstapelen. Het kabinet wijzigt daarom de kostendelersnorm, zodat ouders met een bijstandsuitkering geen inkomensonzekerheid ervaren wanneer hun inwonende kinderen 21 jaar worden. De beoogde inwerkingtreding is 1 januari 2023. Het doel van SZW is hiermee bij te dragen aan het verminderen van dak- en thuisloosheid onder jongeren.

Mensen die aan het werk willen, of hun huidige baan dreigen te verliezen, kunnen naar een regionaal mobiliteitsteam. Sinds september 2021 zijn in alle 35 arbeidsmarktregio's regionale mobiliteitsteams actief. SZW wil de regionale arbeidsmarktinfrastructuur uitbreiden om de overgang van werk-naar-werk en van uitkering-naar-werk verder te stimuleren. Opgedane ervaringen met de regionale mobiliteitsteams worden hierbij betrokken. De uitbreiding vraagt om een nadere uitwerking van diverse vraagstukken, waarbij de uitvoering en uitvoerbaarheid een belangrijke rol spelen. Samen met belanghebbende partijen worden de contouren verder uitgewerkt. Om de periode tot inwerkingtreding van de toekomstige arbeidsmarktdienstverlening te overbruggen wordt in 2023 een vervolg gegeven aan de tijdelijke aanpak van de regionale mobiliteitsteams. Voor deze verlenging trekt het kabinet € 58,4 mln. extra uit.

Met de voortzetting van de regionale mobiliteitsteams in 2023 worden ook de subsidies Coördinatie arbeidsmarktdienstverlening (RMT's) een jaar verlengd. Deze subsidies hebben werknemers en werkgeversorganisaties in staat gesteld een landelijke structuur in te richten voor de aansturing en het bieden van ondersteuning aan de desbetreffende organisaties die deelnemen aan de regionale mobiliteitsteams in de regio's. Voor 2023 is in totaal € 8,2 mln. beschikbaar voor de afronding van aflopende projectsubsidies over 2021 en 2022 en voor nieuwe subsidieaanvragen.

SZW wil de komende jaren dat meer mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt naar werk worden begeleid. Daarom wil SZW de Participatiewet wijzigen, zodat deze meer aansluit bij de behoeften en mogelijkheden van de mensen om wie het gaat. Daarnaast maakt het wetsvoorstel het voor werkgevers eenvoudiger om deze mensen in dienst te nemen en te houden. De beoogde inwerkingtreding van dit wetsvoorstel (breed offensief) is 1 januari 2023.

Overige verbeteringen werkt SZW de komende periode uit in twee sporen. Doel van het eerste spoor is om ruimte te genereren om in de uitvoering de ondersteuning vanuit de wet meer toe te kunnen spitsen op de situatie van de bijstandsgerechtigde. In het tweede spoor ligt de focus op versterken van bestaanszekerheid in brede zin, perspectief/ integraliteit met aanpalende wetgeving in het sociaal domein en handhaving.

Ook stimuleert SZW de inzet van beschermt werk voor mensen die veel begeleiding of aanpassing van de werkplek nodig hebben. Mensen zoeken makkelijker werk als ze zich veilig voelen om die stap te zetten. Zoals mensen die een arbeidsbeperking hebben en bijvoorbeeld van beschermt werk naar gewoon werk willen overstappen. Om die overgangen te vergemakkelijken continueert SZW het project 'simpel switchen'.

Regeling praktijkleren

Werkzoekenden en werkenden kunnen via praktijkleren in het mbo bij- of omschoold worden. Dit ter verbetering van hun directe en duurzame inzetbaarheid op de arbeidsmarkt. Bij praktijkleren in het mbo wordt werken gecombineerd met het doen van (een deel van) een mbo-opleiding. Het resultaat is een praktijkverklaring, mbo-certificaat of mbo-diploma. Op grond van de Subsidieregeling praktijkleren in de derde leerweg kunnen werkgevers een vergoeding krijgen voor het realiseren van de benodigde leerbaan. Deze onderwijsprogramma's kunnen flexibeler worden ingericht ten opzichte van reguliere onderwijsprogramma's, wat juist voor werkzoekenden en werkenden waardevol is. Voor 2023 was reeds € 9 mln. beschikbaar om werkgevers achteraf voor deze kosten te vergoeden. Hieraan is nog € 7,5 mln. toegevoegd naar aanleiding van de verlengde aanpak in 2023.

Inburgering en inclusief samenleven

Met de invoering van het nieuwe inburgeringsstelsel per 1 januari 2022 start de inburgering sneller, wordt een hoger taalniveau gevraagd en wordt maatwerk en begeleiding geboden door gemeenten. SZW houdt goed in de gaten of het nieuwe stelsel werkt zoals het moet werken. Het ministerie heeft daarbij ook volop aandacht voor de ondersteuning van inburgeraars die vallen onder de oude wet inburgering.

SZW zet in op gendergelijkheid op de arbeidsmarkt. Het ministerie wil zwangerschapsdiscriminatie tegengaan en beloningsverschillen tussen mannen en vrouwen aanpakken door de controle op loonverschillen te verbeteren. Op dit moment wordt in de Europese Unie onderhandeld over de richtlijn loontransparantie. Vooruitlopend hierop gaat SZW de Nederlandse uitwerking van dit voorstel voorbereiden, want loontransparantie levert een belangrijke bijdrage aan de aanpak van beloningsverschillen. Naast loonverschillen spelen sociale normen een belangrijke rol. SZW gaat hierover een maatschappelijke dialoog starten met burgers. Denk bijvoorbeeld aan de keuzes die mensen maken rond werk en gezin en de vraag of en in hoeverre zij daarbij gesteund worden. Thuis, op het werk en door het overheidsbeleid. Het is hierbij van belang dat arbeid en zorg goed te combineren zijn. Daarom wordt bijvoorbeeld fors geïnvesteerd in kinderopvang.

Wet vereenvoudiging Wajong

Met de wet vereenvoudiging Wajong zijn diverse maatregelen in de Wajong verwerkt. Deze maatregelen zorgen ervoor dat meer (gaan) werken loont, dat Wajongers altijd terug kunnen vallen op de Wajong en dat Wajongers hun uitkering behouden als zij onderwijs (gaan) volgen. De komende periode staat in het teken van het afronden van een periodieke rapportage naar de effectiviteit van deze dienstverlening en het voorbereiden op een wetsevaluatie in 2025.

Loonkostenvoordelen

SZW heeft een wetsvoorstel in voorbereiding met enkele wijzigingen in de systematiek van de loonkostenvoordelen (LKV's) per 1 januari 2025.

- Voor LKV Ouderen, LKV Arbeidsgehandicapten en LKV Herplaatsen arbeidsgehandicapte werknemer wordt mogelijk gemaakt dat een nieuwe werkgever LKV kan ontvangen voor een werkgever die eerder een doelgroepverklaring heeft ontvangen en waarvan de looptijd nog niet is verstreken.
- De voorwaarden van LKV Herplaatsen arbeidsgehandicapte werknemer worden gewijzigd, waardoor werkgevers vaker aanspraak kunnen gaan maken op deze LKV.
- Daarnaast regelt het wetsvoorstel ook de in het coalitieakkoord voorgenomen afschaffing van het Lage-inkomensvoordeel (LIV) per 1 januari 2025.

Wet banenafpraak en quotum arbeidsbeperkten

De doelstelling van de wet banenafpraak (80.000 banen) is met 72.809 banen net niet gehaald. Er zijn vervolgstappen aangekondigd om de banenafpraak te verbeteren en de inzet van overheidswerkgevers te verstevigen. Het wetsvoorstel vereenvoudigde banenafpraak gaat naar UWV en Belastingdienst voor het actualiseren van de uitvoeringstoetsen. Op basis van onder andere de uitvoeringstoetsen neemt de minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen een definitief besluit over het al dan niet indienen van het wetsvoorstel bij de Tweede Kamer.

Inkomen dat zekerheid geeft

Verhoging minimumloon

Het minimumloon stijgt per 1 januari 2023 met 10,15%. Daarnaast wordt het minimumloon gebaseerd op een 36-urige werkweek. De AOW stijgt hierdoor mee. Op deze manier wordt de basis van het inkomensgebouw en het inkomen van AOW-gerechtigden (vooral die zonder of met een klein aanvullend pensioen) versneld verstevigd. Dit maakt wel dat SZW de aanvullende Inkomensondersteuning IOAOW in 2023 verlaagt en de regeling laat vervallen vanaf 2025.

WIA

SZW onderzoeken in overleg met de sociale partners hoe zogeheten hardheden weggenomen kunnen worden uit de wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA). Tegelijkertijd werkt het ministerie aan de aanpak van de mismatch in sociaal medische beoordelingen. SZW wil de mismatch verminderen en komen tot structurele verbeteringen in het stelsel. Dit betreft enerzijds acties van UWV om de uitvoering te verbeteren en anderzijds het tijdelijk toestaan om bepaalde sociaal-medische beoordelingen vereenvoudigd of niet uit te voeren.

Voor de lange termijn stelt SZW een onafhankelijke onderzoekscommissie aan met de opdracht om integraal te bezien of en welke fundamentele hervormingen nodig zijn om het stelsel van ziekte en arbeidsongeschiktheid op de lange termijn menselijk, eerlijk, uitvoerbaar en betaalbaar te houden. Het idee is dat de commissie een aantal toekomstscenario's presenteert. Daarin wordt in ieder geval rekening gehouden met de benodigde ruimte voor de aanvullende ambities voor het stelsel, zoals een arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zelfstandigen. En waarin ook een duurzame oplossing voor de huidige mismatch op het terrein van sociaal- medisch beoordelingen wordt gepresenteerd.

WAZO

Het ministerie beschermt werknemers tegen de financiële gevolgen van zwangerschap en bevalling. SZW komt tegemoet bij verlofopname wegens geboorte van een kind, adoptie of opname van een pleegkind en vanaf augustus 2022 ook wegens verlof opname voor verzorging en opvoeding van het kind.

Ook tijdens de periode van zwangerschaps- en bevallingsverlof voorziet de overheid in een tijdelijk loonvervangend inkomen. Op grond van de Wet arbeid en zorg (WAZO) komen

zwangere werknemers en zelfstandigen in aanmerking voor een uitkering. Ook andere verlofvormen geven recht op een uitkering, namelijk: adoptie- en pleegzorgverlof en aanvullend geboorteverlof. Vanaf augustus 2022 komen werknemers ook in aanmerking voor een uitkering wegens ouderschapsverlof. De uitkeringsduur is maximaal negen weken. De uitkering wordt alleen verstrekt als het verlof in het eerste levensjaar van het kind wordt opgenomen. Bij adoptie of pleegzorg kan het verlof worden opgenomen gedurende het eerste jaar na opname van het kind in het gezin.

Inzet UWV

UWV heeft met een subsidieregeling onderzocht of Individuele Plaatsing en Steun (IPS) een aanvulling kan zijn op de bestaande re-integratie instrumenten. IPS blijkt een waardevol re-integratie instrument voor mensen met ernstige psychische aandoeningen (EPA). Tegelijkertijd heeft er een subsidieregeling gelopen waarbij UWV subsidie kan verstrekken voor IPS aan zowel gemeente- als UWV-klanten met Common Mental Disorders (CMD). Het onderscheid tussen CMD en EPA zit hem in de ernst en de duur van de klachten. Aan deze subsidieregeling is ook onderzoek gekoppeld om te kijken of deze aanpak voor mensen met CMD waardevol is. In 2023 is budget beschikbaar voor een tijdelijke impuls van IPS-trajecten. Hiermee kunnen meer trajecten gestart worden voor zowel de EPA- als de CMD-groepen en voor gemeente- en UWV-klanten. Wajongers vallen hier ook onder.

Het scholingsexperiment WGA, dat recent gestart is in vier regio's, moet inzicht opleveren in de mogelijkheden van scholing voor WGA-gerechtigden en de kans op werkherleving. Met een implementatiestudie, die gelijk meeloopt met de start van de pilots, evalueert UWV hoe taaltrainingen en leerwerktrajecten voor mensen die gedeeltelijk kunnen werken vorm krijgen en brengt UWV in beeld in hoeverre mensen na afronding van het leerwerktraject het werk behouden of ander werk vinden.

Armoede en schulden voorkomen

Geldzorgen, armoede en schulden

SZW stelt samen met de betrokken partijen een brede monitor op voor de 'Aanpak geldzorgen, armoede en schulden'. Het doel van de aanpak is een halvering van het aantal kinderen dat opgroeit in armoede in 2025 (ten opzichte van 2015), en een halvering van armoede en problematische schulden in het algemeen in 2030 (ten opzichte van 2015). Het ministerie zet daarom in op:

1. Een betere borging van bestaans- en inkomenszekerheid: een voldoende en stabiel inkomen is de basis;
2. Preventie van geldzorgen: goede voorlichting van jongs af aan, in alle levensfasen en dichtbij om de juiste financiële keuzes te kunnen maken;
3. Een overheid die werkt voor mensen en voorziet in laagdrempelige, eenvoudige, mensgerichte financiële hulp en sociale incasso;
4. Maatregelen nemen om (generatie)armoede te doorbreken zodat iedereen meedoet en vooruitkomt;
5. Realiseren dat meer mensen eerder en betere schuldhulpverlening ontvangen en sneller perspectief hebben op een financieel zorgeloze toekomst.

Voor de aanpak stelt SZW in 2023 € 118 mln., in 2024 € 102 mln., in 2025 € 95 mln. en vanaf 2026 structureel € 73 mln. beschikbaar. De middelen zijn bestemd voor enerzijds gerichte tegemoetkomingen (zoals bijzondere bijstand, voedselbanken, initiatieven die deelname van kinderen aan school en samenleving financieel borgen) en anderzijds voor extra capaciteit, snelheid en effectiviteit in de schuld hulpverlening. De precieze inzet van de middelen wordt nader uitgewerkt.

Schuldenaanpak

SZW continueert de schuldenaanpak en zet in op:

- een overheid die werkt voor de burger;
- preventie van geldzorgen;
- sneller perspectief op een zorgeloze toekomst.

Met de Rijksorganisaties streeft SZW ernaar om in 2023 tot één gezamenlijke betalingsregeling te komen als er schulden bij meerdere organisaties zijn. In 2023 zet SZW stappen om schuldhulpverleningstrajecten te verkorten en de doorstroming naar de wettelijke schuldsanering te verbeteren. SZW wil daarnaast de opstapeling van schulden tegengaan door een maximum te stellen aan verhogingen en rente en incassokosten.

Ter voorkoming van geldzorgen investeert SZW in het in kaart brengen en opschalen van effectieve aanpakken gericht op de preventie van geldzorgen. En in het versterken van financiële educatie en het beperken van financiële risico's. SZW zet in op het faciliteren van lokale coalities van partijen dicht om mensen heen, die dreigende of beginnende geldzorgen kunnen signaleren, het gesprek hierover aangaan en ondersteuning bieden of doorverwijzen naar de juiste hulp.

Sociaal minimum

SZW wil het sociaal minimum elke vier jaar herijken. Daarom gaat een onafhankelijke commissie onderzoek doen naar het sociaal minimum en hoe de systematiek beter kan aansluiten op de normen voor het bestaansminimum. De commissie brengt haar eindrapport voor de zomer van 2023 uit.

Ondersteuning van kwetsbare jongeren naar werk

Gemeenten krijgen € 8 mln. in 2023 voor het ondersteunen naar werk van schoolverlaters met een structurele achterstand op de arbeidsmarkt. Het gaat om jongeren zonder startkwalificatie uit het praktijkonderwijs of voortgezet speciaal onderwijs of door voortijdige schooluitval. En om jongeren uit het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) met nadruk op niveau 1/entree en 2 in de beroepsopleidende leerweg. Doel is in onderlinge samenwerking met de school en de regionale meld- en coördinatiefunctie te zorgen voor een sluitende, integrale aanpak van school naar vervolgonderwijs of werk en bij uitval weer terug naar school of werk.

In 2025 wordt de aanpak geldzorgen, armoede en schulden geëvalueerd.

Een pensioen voor iedereen

Nieuw pensioenstelsel

Het ministerie werkt aan een toekomstbestendig pensioenstelsel voor huidige en toekomstige generaties. In het pensioenakkoord zijn naast het nieuwe pensioenstelsel nog andere afspraken gemaakt. Bijvoorbeeld over een minder snelle stijging van de AOW-leeftijd, de mogelijkheid om bij de start van het pensioen maximaal 10% van het pensioen ineens op te nemen en een mogelijkheid voor werknemers om een aantal jaar voor hun AOW-leeftijd te stoppen met werken.

Ook investeert het kabinet fors in duurzame inzetbaarheid via een tijdelijke subsidieregeling (MDIEU) die loopt van 2021 tot en met 2025. Deze regeling wordt evenals de Regeling vervroegde uittrekking (RVU) en de uitbreiding van verlofsparen gemonitord en geëvalueerd. Een periodieke rapportage op dit onderwerp is vooralsnog voorzien voor 2026. Naast opgedane ervaringen met de MDIEU en RVU gaat het ministerie na of verbinding gelegd kan worden met het thema 'leven lang ontwikkelen' en met gezondheidsthema's rondom ouder worden.

AOW-leeftijd

In 2023 ligt de AOW-leeftijd op 66 jaar en 10 maanden. Dit vloeit voort uit de Wet temporisering stijging AOW-leeftijd waarin de AOW-leeftijd vanaf 2020 tot en met 2024 is vastgelegd. Met de Wet verandering koppeling AOW-leeftijd is geregeld dat de stijging van de AOW- en pensioenrichtleeftijd met ingang van 2025 voor 2/3 gekoppeld wordt aan de stijging van de resterende levensverwachting op 65 jaar.

Meer mensen met pensioenopbouw

Het ministerie biedt experimenteerruimte voor zelfstandigen om eenvoudiger pensioen op te bouwen. Ook introduceren SZW een pensioen kader, dat de fiscale ruimte voor pensioensparen voor werknemers en zelfstandigen zo veel mogelijk gelijktrekt.

Toegankelijke kinderopvang

Stelselherziening kinderopvang

Het ministerie zet in op een stelselherziening kinderopvang met als doel een financieel toegankelijker stelsel met minder complexiteit voor ouders en minder kans op terugvorderingen. Hierbij kiest het ministerie voor een hoge inkomensafhankelijke vergoeding van 96% voor werkende ouders, waarbij de toeslag direct wordt uitgekeerd aan kinderopvangorganisaties. Het loslaten van de koppeling gewerkte uren (KGU) is afgesproken in het coalitieakkoord en beoogt een vereenvoudiging van het stelsel en een vermindering van de onzekerheid over het recht op en de hoogte van de kinderopvangtoeslag. Indien een ouder en diens eventuele partner werken, is er recht op kinderopvangtoeslag, onafhankelijk van hoeveel uren per maand gewerkt wordt. Met name voor ouders met onregelmatige werktijden is het aantal te werken uren per maand lastig in te schatten. De KGU kan leiden tot (hoge) terugvorderingen en daarom voor een belemmering in de arbeidsparticipatie van deze ouders zorgen.

De krapte op de arbeidsmarkt onderstreept het belang van goede kinderopvang, zodat ouders in staat zijn te werken. Tegelijkertijd heeft de kinderopvangsector zelf ook last van de krapte. De krappe arbeidsmarkt is daarom ook een aandachtspunt bij deze stelselherziening. Om op dit moment verlichting te bieden aan de krapte verlengt het ministerie de maatregel dat beroepskrachten in opleiding ruimer ingezet kunnen worden, met twee jaar. SZW benadrukt dat de stelselherziening tijd gaat kosten.

De komende vier jaar wordt door evaluaties van dit thema als geheel het beleid van SZW (op onderwerpen die raken aan arbeid en zorg en de ontwikkeling van het kind) nader worden gezien. Het eerste periodieke onderzoek beslaat de periode 2015-2022. Hierbij onderzoekt het ministerie het effect van het beleid op het stimuleren van ontwikkeling van de kinderen en de arbeidsparticipatie van ouders. In de tweede helft van 2023, vindt de invoeringstoets van de Wet betaald ouderschapsverlof plaats en wordt verder invulling gegeven aan de evaluatieplanning rond betaald ouderschaps- en geboorteverlof.

Maatregelen binnen huidige stelsel

In 2023 geeft het ministerie een vervolg aan het verbetertraject kinderopvangtoeslag (KOT) om ouders meer zekerheid over de toeslag te geven en de dienstverlening te verbeteren. Ook wordt het recht op KOT uitgebreid voor ouders met een tijdelijke indicatie voor langdurige zorg (Wlz) en ouders met een partner die buiten de EU verblijft. Daarnaast is het SZW voornemens om mensen die gehuwd zijn en vanwege huiselijk geweld opgevangen worden in een noodopvang, zelfstandig aanspraak te geven op toeslagen.

Uitvoering

Voor de uitvoering zet het ministerie in op het terugwinnen van het vertrouwen van de burger, met wetten die worden beoordeeld op eenvoud, menselijke maat en uitvoerbaarheid.

Inzet op versterken van de koopkracht en specifieke inkomensaspecten

De torenhoge inflatie vraagt om stevige maatregelen. Het ministerie heeft daarom boven op de aangekondigde maatregelen uit de Voorjaarsnota een historisch groot pakket samengesteld. Het pakket bevat een incidenteel deel waarmee kwetsbare groepen worden beschermd en de middengroep perspectief wordt geboden. Het structurele deel heeft als uitgangspunt dat werken moet lonen. Het bevat maatregelen die het inkomen raken en maatregelen die direct aangrijpen op de kosten van energieverbruik.

Incidenteel pakket 2023

- De verlaging van de energiebelasting uit 2022 wordt in 2023 doorgezet en geïntensiveerd. De energiebelasting op gas daalt met 6,31 cent/m³ en op elektriciteit met 7,06 cent/kWh. De vermindering energiebelasting stijgt met € 284,39 tot € 777,66;
- Energietoeslag van € 1.300 voor huishoudens tot 120% van het sociaal minimum;
- De maximale zorgtoeslag wordt in 2023 verhoogd met € 432 voor alleenstaanden en € 463 voor paren tot respectievelijk € 1.850 en € 3.165;
- Het vervroegen van de inkomensafhankelijke huurverlaging naar 1 juli 2023. Dit verlaagt de huren voor de huurders met een inkomen onder 120% van het sociaal minimum wonend in een sociale huurwoning die wordt verhuurd door een woningcorporatie. Gemiddeld wordt hun huur verlaagd met € 57 per maand;
- Het verlengen van de verlaging van de accijns op brandstof. De verlaging bedraagt per liter voor ongelode benzine 22,46 cent, diesel 15,48 cent en voor LPG 5,31 cent en geldt in de periode januari tot en met juni 2023. In de tweede helft van het jaar wordt de verlaging van de accijnzen afgebouwd.

Structureel pakket

- Per 1 januari 2023 wordt een bijzondere verhoging van het bruto wettelijk minimumloon met 8,05% doorgevoerd. Inclusief de reguliere indexatie voor de gemiddelde cao-loonstijging neemt het minimumloon tussen juli 2022 en januari 2023 toe met 10,15%. De koppeling met de AOW blijft behouden en de afbouw van de IOAOW wordt versneld. De IOAOW wordt per 1 januari 2023 verlaagd naar € 5 bruto per maand en per 1 januari 2025 afgeschaft. Net als in het coalitieakkoord wordt de doorwerking op de grenzen van de arbeidskorting teruggedraaid;
- Een structurele verhoging van de huurtoeslag met € 16,94 per maand;
- Het maximale bedrag dat ouders ontvangen aan kindgebonden budget (WKB) voor hun eerste kind, tweede kind en het extra bedrag voor alleenstaande ouders (alleenstaande ouderkop) worden in 2023 verhoogd met € 356. Het maximale WKB bedrag dat ouders ontvangen voor een derde kind of verder wordt verhoogd met € 468. Hiermee wordt dit bedrag gelijk aan het bedrag voor een tweede kind. Deze verhogingen worden na 2023 afgebouwd, totdat een verhoging van € 39 (eerste kind, tweede kind en alleenstaande ouderkop) en € 151 (vanaf het derde kind) resteert vanaf 2028;
- In het coalitieakkoord is besloten om de arbeidskorting te verhogen met € 384 op knikpunten 1 en 2 en met € 434 op knikpunt 3. Aanvullend op de verhogingen uit het coalitieakkoord worden het tweede en derde knikpunt verhoogd met € 89. De maximale arbeidskorting bedraagt in 2023 € 5.052. Het afbouwpercentage wordt verhoogd naar 6,51%;
- In 2023 wordt het tarief in de eerste schijf verlaagd met 0,14%-punt naar 36,93%. De eerste schijf loopt door tot een inkomen van € 73.034 in 2023. Omdat AOW-gerechtigden geen AOW-premie betalen komt het te betalen tarief uit op 19,03% tot een inkomen van € 37.149;
- In 2023 wordt de zelfstandigenaftrek in totaal met € 1.280 verlaagd van € 6.310 naar € 5.030.

Samenvatting van de maatregelen van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft als een van de topprioriteiten het tegengaan van stagediscriminatie in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) en hoger onderwijs (ho). Om dit uit te bannen worden maatregelen afgesproken met bedrijven en onderwijsinstellingen.

Onderwijs algemeen

De basisbeurs wordt heringevoerd in het mbo en ho. Deze beurs wordt voor het ho verbreed met een aanvullende beurs naar middeninkomens. In het mbo wordt de bijverdiengrens geschrapt en krijgen studenten dezelfde terugbetaalvoorwaarden als studenten in het ho. Hiervoor wordt structureel € 1,2 mld. gereserveerd. OCW wil dat het ho een bijdrage levert aan het adresseren van de arbeidstekorten. Het hoger beroepsonderwijs (hbo) speelt hierin een belangrijke rol door het opleiden van geschoold personeel in de tekortsectoren gezondheidszorg, onderwijs en bètatechniek, waar grote personeelstekorten zijn.

OCW benoemt de noodzaak van een betere aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt, met name in de tekortsectoren. Hiertoe zet OCW in op 1.) het verminderen van de vraag naar arbeid, 2.) het vergroten van het arbeidsaanbod en 3.) het verbeteren van de match tussen vraag en aanbod. De maatregelen moeten onder andere bijdragen aan het bevorderen van Leven Lang Ontwikkelen (LLO), het stimuleren van meer uren werken en het verbeteren van de aansluiting tussen opleiding en arbeidsmarkt. OCW richt zich de komende periode op financiële prikkels in verschillende sectoren, waaronder het mogelijk maken van een voltijdsbonus.

Vitale regio's

Met de inzet op vitale regio's wordt beoogd dat opleidingsrichtingen die cruciaal zijn voor de vitaliteit van krimpregio's niet verdwijnen, maar gaan bijdragen aan werkgelegenheid en bedrijvigheid. OCW wil regionale samenwerking tussen vmbo, mbo en hbo stimuleren door gezamenlijke onderwijsprogramma's te stimuleren. Zo wordt er geïnvesteerd in hbo-opleidingen die opleiden voor instroom in de tekortsectoren. Hogescholen krijgen de ruimte om samen met regionale partnerpartijen de middelen gericht te besteden. Voor regio's die te maken hebben met krimp, wordt een aanpak ontwikkeld waarin mbo- en hbo-opleidingen kunnen bijdragen aan het vitaal houden van die gebieden. Daarnaast wordt in de periode van 2024 - 2026 jaarlijks € 30,0 mln. gereserveerd om mbo-opleidingen toegankelijk te houden voor studenten in krimpregio's.

Door aansluiting van praktijkgericht onderzoek van hogescholen op maatschappelijke vraagstukken voor vernieuwend beroepsonderwijs wordt de aansluiting op de (regionale) arbeidsmarkt versterkt. Om deze doelstellingen te bereiken wordt vanaf 2023 een investering van € 100 mln. ter beschikking gesteld.

Regionaal Investeringsfonds

Met het Regionaal Investeringsfonds worden middelen beschikbaar gesteld voor duurzame Publiek-Private Samenwerking (PPS) van beroepsonderwijs, bedrijfsleven en regionale overheden. Mbo-instellingen kunnen een aanvraag doen voor bekostiging van een

samenwerkingstraject, dat leidt tot verbetering van de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt. De samenwerkingspartners dragen hieraan financieel voor 50 tot 67 procent bij.

Aanvullende interventies

Het Nationaal Programma Onderwijs Gemeenten ontvangt in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs middelen voor aanvullende interventies voor leerlingen; bestrijding van onderwijsachterstanden, jeugdgezondheidszorg en jeugdhulp, sociaal werk of voor- en vroegschoolse educatie. Voor 2023 is hiervoor vanuit OCW circa € 54,7 mln. beschikbaar.

Samenvatting van de maatregelen van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) staat voor een duurzaam en ondernemend Nederland. 2023 staat voor EZK in het teken van een duurzaam herstel uit de coronacrisis, voortvarend voortzetten van de klimaat- en energietransitie en monitoring van en omgaan met de gevolgen van de oorlog in Oekraïne. Nederland heeft de ambitie om eind 2022 onafhankelijk te zijn van Russische fossiele bronnen.

In de verantwoordelijkheden van EZK komen grote uitdagingen samen; van de klimaat- en energietransitie tot het realiseren van duurzame groei. EZK stimuleert innovatie en benut de economische en maatschappelijke kansen van digitalisering. Het ministerie streeft naar een economie die aansluit op de draagkracht van de leefomgeving en die tegelijkertijd kan groeien.

De impact van de coronacrisis op de economie was in Nederland relatief klein, maar niettemin was de crisis zeer ingrijpend. Het herstel is dusdanig dat het Centraal Planbureau inschat dat de coronacrisis geen permanente macro-economische schade heeft toegebracht.

Wat betreft het klimaat richt EZK zich op het verduurzamen van de industrie, waarbij wordt gestreefd naar een circulaire industrie in 2050.

Innovatie

Bedrijven vervullen een sleutelrol in onze samenleving. Goed functionerende bedrijven hebben naast werk en inkomen ook een maatschappelijke functie; werknemers gewaardeerd en betrokken laten voelen en ze de mogelijkheid bieden zich te ontwikkelen via opleidingen en cursussen. Ook komen bedrijven met nieuwe producten en technologieën die inspelen op maatschappelijke vraagstukken van deze tijd, zoals de energietransitie, verduurzaming van de industrie en digitalisering. Deze succesvolle innovaties creëren toegevoegde waarde en bieden (deel)oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken, ook voor gezondheid en zorg. Samen met het ministerie van Buitenlandse Zaken, het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en andere partijen creëert EZK de condities voor een gezond en maatschappelijk verantwoord bedrijfsleven. Zo stimuleert EZK bedrijven transparant te rapporteren over de impact van hun bedrijfsvoering op mens en milieu en hun wijze van maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Programma vermindering regeldruk ondernemers

Het ministerie heeft in 2022 een nieuw programma voor vermindering van regeldruk bij ondernemers gepresenteerd. Hierin staan werkbaarheid, proportionaliteit en het zoveel mogelijk beperken van regeldruk centraal van zowel voorgenomen als bestaande regelgeving.

Aanvalsplan arbeidsmarktkrapte

Personeelstekorten vormen een belemmering voor het realiseren van de transitie op het

gebied van klimaat en digitalisering. In samenwerking met de ministeries OCW en SZW zet EZK stevig in op het terugdringen van de tekorten aan technici en ICT'ers.

Missiegedreven Innovatiebeleid

Met het Missiegedreven Innovatiebeleid worden Research & Development-investeringen van publieke en private partijen gerealiseerd, die gericht zijn op het vinden van oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen. Het gaat hierbij om uitdagingen op het gebied van energietransitie en duurzaamheid, water en voedsel, gezondheid en zorg, landbouw en veiligheid. Het doel is om maatschappelijke uitdagingen te verbinden aan verdienvermogen en op belangrijke sleutelgebieden wereldspeler te blijven of te worden.

Nationaal Groeifonds

In 2020 is het Nationaal Groeifonds (NGF) opgericht om vanaf 2021 € 20 mld. aan (publieke) investeringen te doen in Research & Development, innovatie, infrastructuur en kennisontwikkeling. In het coalitieakkoord zijn de middelen herverdeeld, waarbij deze voor de pijler 'Research & Development en innovatie' en 'kennisontwikkeling' binnen het NGF met € 6,7 mld. zijn verhoogd. Via het NGF wordt onder andere geïnvesteerd in kunstmatige intelligentie en onderwijsinnovatie.

Voorbeelden van NGF-projecten

- Health-RI richt zich op het delen en gebruiken van (onderzoeks)data.
- RegMed XB investeert in de bouw van vier pilotfabrieken voor doorontwikkeling van regeneratieve gezondheidszorg. Het doel van RegMed XB is enerzijds op lange termijn chronische ziekten voorkomen of genezen en anderzijds de ontwikkeling van innovatieve producten door het Nederlandse bedrijfsleven.
- QuantumDeltaNL richt zich op het versterken van Nederlands quantum-ecosysteem. Technologie wordt gezien als 'game-changer' op het gebied van rekenkracht en daarmee voor nieuwe verdienmodellen en oplossingen voor maatschappelijke problemen.

Vanaf 2023 is het NGF een begrotingsfonds.

Digitale vaardigheden

Digitale vaardigheden zijn essentieel voor de digitale transitie en het verdienvermogen van Nederland. Door onder andere de Human Capital Agenda wordt gewerkt aan het versterken van digitale vaardigheden en om- en bijscholing. Via het NGF wordt geïnvesteerd in onderwijsinnovaties, bijvoorbeeld via het Nationaal Onderwijslab AI (NOLAI). Dit is vooral gericht op verbetering van de kwaliteit van het primair en voortgezet onderwijs. Ook maakt het NOLAI de pedagogische, maatschappelijke en sociale consequenties van digitale onderwijsinnovaties inzichtelijk.

EZK richt zich ook op de thema's consumentenbescherming en de versterking van de cyberweerbaarheid van het bedrijfsleven. De digitale economie biedt kansen, maar kan ook leiden tot te sterke machtsposities van grote platforms. In Europees verband worden de markt- en datamacht van grote tech- en platformbedrijven aangepakt ter bescherming van platformgebruikers.

MIT-regeling

De decentrale MIT-regeling (Mkb- Innovatiestimulering Regio en Topsectoren) wordt uitgevoerd door [RVO.nl](https://www.rvo.nl). Het ministerie ziet het midden- en kleinbedrijf (mkb), startups en scale-ups als belangrijke aanjagers van vernieuwing, die bijdragen aan brede welvaart. De MIT-regeling richt zich op het bevorderen van innovatie bij het mkb. De regeling wordt in

samenwerking met de provincies uitgevoerd en gefinancierd. Het doel is om het mkb aan te laten sluiten bij één of meer maatschappelijke thema's.

R&D mobiliteitssectoren

De subsidieregeling Research & Development (R&D) mobiliteitssectoren gaat over het coronasteun en -herstelpakket. Door deze regeling wil EZK de terugloop in R&D investeringen tegengaan. Tevens wordt hiermee een bijdrage geleverd aan transitie op het gebied van duurzaamheid en digitalisering.

Samenvatting van de maatregelen van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties

Voor het ministerie van Buitenlandse Zaken (BZK) liggen op allerlei terreinen grote uitdagingen. Denk hierbij aan de woningmarkt, klimaatverandering en de gevolgen van de toeslagenaffaire. Daarnaast staat de wereld zoals we deze kennen onder druk. Aan de rand van Europa, in Oekraïne, is een vreselijke oorlog gaande en de gevolgen van COVID-19 houden ons nog steeds bezig. Volgens BZK laten deze grote gebeurtenissen zien dat een betrouwbare en betrokken overheid van groot belang is. Het ministerie heeft daarnaast als andere belangrijke opdracht iedereen mee te kunnen laten doen in de digitale samenleving, met respect voor privacy en democratie. Het leven speelt zich immers voor een steeds groter deel online af.

Regiodeals, elke regio telt

BZK heeft ook nadrukkelijk aandacht voor regionale samenwerking in het land. Met de Regio Deals investeert het ministerie samen met de regio's in het versterken van regionale brede welvaart. Daarbij kijkt BZK naar specifieke opgaven in grensregio's. Ook wordt de opgebouwde samenwerking met de buurlanden hierbinnen voortgezet. In 2023 worden de Regio Deals uit de vierde tranche gesloten en begint de uitvoering hiervan. Naar aanleiding van het coalitieakkoord is voor 2023 een bedrag van € 284,2 mln. in de begroting opgenomen voor het afsluiten van de nieuwe Regio Deals vierde tranche. Naast de personele kosten wordt een onderzoek- en monitoringsproject opgezet, gericht op het versterken van de kennis over brede welvaart ten behoeve van de regio's en de Regio Deals. Daarnaast wordt onder meer gewerkt met een toegankelijke website, nieuwsbrief en een jaarlijkse conferentie om regio's te informeren over de Regio Deals, de geleerde kennis verder te brengen en regio's elkaar te laten inspireren.

Een thuis voor iedereen

Bepaalde groepen mensen hebben het extra moeilijk bij het vinden van een passende woning. BZK richt zich op deze aandachtsgroepen met het programma 'Een thuis voor iedereen'. De eerste twee actielijnen hierbinnen zijn gericht op voldoende betaalbare en passende woningen, zoals tijdelijke woningen en geclusterde woonvoorzieningen en een evenredige verdeling hiervan over alle gemeenten. Ook zet BZK in op de actielijnen 'het combineren van wonen en zorg' en 'inzet op preventie' voor zorg, ondersteuning en begeleiding.

Wonen en ouderen

Om in vergrijzend Nederland ouderen zo lang mogelijk thuis te laten wonen, werkt BZK langs drie actielijnen: 1.) versnellen van woningbouw, 2.) stimuleren van doorstroming en 3.) verbeteren van de leefbaarheid. Het ministerie wil meer woningen voor ouderen bouwen. Hierbij valt te denken aan geclusterde woon(zorg)vormen. Ook stimuleert BZK de doorstroming naar passende huisvesting en verbetert het ministerie de leefbaarheid, zodat mensen langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen.

Grenzeloos samenwerkende overheid

BZK zet in op een cultuuromslag richting een rijksdienst die samenwerkt (inclusief participatie vanuit de samenleving) aan maatschappelijke opgaven. BZK werkt hiervoor langs drie lijnen.

Een van de lijnen is ‘uitvoerbaarheid’. Met het programma Werk aan Uitvoering wordt ook in 2023, vanuit de menselijke maat in de uitvoering, gewerkt aan verbetering van het samenspel tussen politiek, beleid en uitvoering.

Digitalisering

Vanuit het digitale fundament werkt BZK aan het digitaliseren van de overheid, de samenleving en de economie. Hierbij staat de mens centraal. Het ministerie voert de regie op de hoofdlijnen van het kabinetsbrede digitaliseringsbeleid en richt zich op het digitale fundament en de digitale overheid. Om deze democratische waarden en grondrechten te waarborgen investeert BZK in een stevig (digitaal) fundament, waarbij een vertaling nodig is van ons maatschappelijk fundament – democratie, grondrechten en rechtsstaat – naar de digitale context. Om dit te realiseren wordt een langetermijnvisie met handelingsperspectieven ontwikkeld: een jaarlijks te actualiseren Werkagenda Digitalisering. Een waarde gedreven digitalisering is gestoeld op vertrouwen van burgers en bedrijven. Daarom geeft BZK langs vijf lijnen richting aan de Werkagenda Digitalisering, die nog in 2022 aan de Tweede Kamer wordt aangeboden:

1. Iedereen kan meedoen in het digitale tijdperk;
2. Iedereen kan de digitale wereld vertrouwen;
3. Iedereen heeft regie op het digitale leven;
4. Een waarde gedreven digitale (rijks)overheid die open werkt voor de burger;
5. De digitalisering versterken in het Caribisch deel van het koninkrijk.

Sociaal domein

Ook in 2023 blijft het ministerie van BZK subsidies verstrekken voor activiteiten in opvolging van de kabinetsreactie op de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK). Dit betreft onder andere activiteiten ter vergroting van de uitvoeringskracht bij gemeenten voor ondersteuning van inwoners in kwetsbare posities. Het Samenwerkingsplatform sociaal domein gaat hierbij een centrale rol innemen.

Samenvatting van de maatregelen van het ministerie van Justitie en Veiligheid

Het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) ervaart spanning tussen hun ambities en de krapte op de arbeidsmarkt. Daarom wordt ingezet op 1.) een sterk startersbeleid, 2.) het behoud van medewerkers en 3.) (om)scholing. Daarnaast is er 4.) aandacht voor schaarse functiegebieden, zoals ICT, juridisch, inkoop/ financieel en zorg. Voor de sector zorg en welzijn en de effecten op de arbeidsmarkt zijn verschillende beleidsagenda's en maatregelen vanuit JenV van belang.

Jeugdbescherming

Met het 'Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming' verbetert en vereenvoudigt JenV de jeugdbeschermingsketen. Dit doet JenV samen met VWS, VNG en alle uitvoeringsorganisaties. De bevindingen uit de proeftuinen zijn op korte termijn beschikbaar.

Vier voorstellen om de rechten van kinderen en hun ouders beter gestalte te geven worden in 2023 verder uitgewerkt:

1. Verbeteren van feitenonderzoek
2. Toetsen van het perspectiefbesluit door de kinderrechter
3. Procesbegeleiding voor ouders en kinderen bij uithuisplaatsing
4. Afhandeling van klachten verbeteren

De wachttijden bij gecertificeerde instellingen (GI's) en de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) worden in 2023 teruggedrongen. Ook wordt gewerkt aan het verlagen van de werkdruk. Daarvoor is personeel nodig; het ministerie hanteert een arbeidsmarktaanpak om personeel te behouden en aan te trekken via een stimuleringsregeling (subsidie) voor zij-instroom. Ook wordt gewerkt aan een arbeidsmarktcampagne en verbetering van het imago van de jeugdbescherming. Bovendien wordt verdere uitvoering gegeven aan de afspraken die in 2022 met gemeenten en GI's per regio zijn gemaakt.

Kinderopvangtoeslag

In opdracht van JenV, VWS en de VNG wordt uitvoering gegeven aan een aanpak voor gedupeerde ouders en hun kinderen die door de kinderopvangtoeslag te maken hebben (gehad) met een uithuisplaatsing. Dit verloopt via het programma Ondersteuning Uithuisplaatsingen gedupeerden Kinderopvangtoeslag. Doelen van deze aanpak zijn het erkennen van het leed van deze gedupeerde ouders en kinderen en bezien of herstel van de gezinssituatie wenselijk en mogelijk is. De aanpak is 'lerend', dat wil zeggen dat er doorontwikkeling plaatsvindt op basis van ervaringen uit de praktijk.

In 2023 wordt de inzet van het Ondersteuningsteam gecontinueerd, dit team brengt met ouders en kinderen de situatie en wensen in kaart en begeleidt bij het zetten van noodzakelijke vervolgstappen. Daarnaast leveren de GI's en de RvdK extra inzet om de getroffen gezinnen te ondersteunen.

Jeugdcriminaliteit

Samen met betrokken partners zet JenV in op een brede domeinoverstijgende preventieve aanpak. Dit om te voorkomen dat kinderen, jongeren en jongvolwassenen in de leeftijd van 8 t/m 27 jaar in aanraking komen met criminaliteit of daarin verder doorgroeien. Gemeenten en hun lokale, regionale en justitiële partners, vervullen hierin een sleutelrol. JenV sluit aan bij andere trajecten, zoals het Actieplan Wapens en Jongeren en het Nationale Programma Leefbaarheid en Veiligheid. Dit pakt JenV op met de ministeries van BZK, VRO, OCW, VWS en SZW.

Gemeenten, private en publieke partners en het Rijk slaan de handen ineen om te zorgen dat kwetsbare jeugdigen niet afglijden in de criminaliteit. De belangrijkste kernbegrippen: focus, bewezen interventies inzetten en een combinatie van preventie, educatie, arbeidstoeleiding en re-integratie. JenV zet zich in op het ondersteunen van jongeren om voor het rechte pad te kiezen en hen een veilige toekomst te bieden. Het programma Preventie met gezag is een belangrijke pijler hierin.

Als aanvulling op de huidige preventieve aanpak van jeugdcriminaliteit en georganiseerde criminaliteit wordt in een aantal extra wijken de jeugdcriminaliteit domeinoverstijgend en wijkgericht aangepakt. Hierbij wordt samengewerkt met andere departementen. De aanpak bestaat uit situationele, slachtoffer- en dadergerichte maatregelen en het versterken van de justitiële functies in de wijk. JenV zet in op effectief bewezen en kansrijke interventies, zoals: 'Alleen jij bepaalt wie je bent', 'Integrale Persoonsgerichte Toeleiding naar Arbeid' en de re-integratieofficier. Deze wijkgerichte aanpak wordt aangevuld met een landelijke aanpak. Tijdens detentie wordt meer gedaan aan arbeidstoeleiding, opleiding, (arbeids)vaardigheden en transforensisch werken.

Voor de arbeidsmarkt van zorg en welzijn is het verminderen van de druk op de capaciteit van de justitiële jeugdinrichtingen een belangrijke opgave.

Aandacht voor personen met verward gedrag

JenV heeft oog voor personen met verward gedrag. Het ministerie zet in op intensivering van de samenwerking tussen politie, GGZ en gemeenten. En op het voorkomen dat mensen onnodig in aanraking komen met diverse instellingen of justitie. JenV voorziet in passende zorg en ondersteuning.

Bijzondere aandacht is nodig voor personen met meervoudige problematiek. Zij zijn oververtegenwoordigd in de strafrechtketen en hebben vaak problemen op meerdere gebieden die elkaar versterken, zoals een licht verstandelijke beperking (LVB), schulden, psychiatrie en verslaving. Door in te zetten op zowel de brede doelgroep met multiproblematiek, als op mensen met een LVB, helpt JenV het risico op criminaliteit en recidive te verminderen.

Terugdringen van recidive

In het innovatieprogramma 'Koers en kansen voor de sanctie-uitvoering' werken justitie, zorg en sociaal domein op een nieuwe manier samen aan recidivevermindering en effectieve sanctie-uitvoering. In het Projectenlab worden in de praktijk manieren uitgetest om re-integratie van (ex)justitiabelen in de regionale en lokale praktijk effectiever vorm te geven. In 2023 wordt bezien welke opbrengst benut kan worden voor structurele toepassingen om recidive te beperken of voorkomen.

Forensische zorg

Het Expertisecentrum Forensische Psychiatrie (EFP) wordt door JenV gefinancierd. Dit om de wetenschappelijke onderbouwing van de zorg in de forensische psychiatrie te ondersteunen en de samenwerking tussen forensische instellingen onderling te bevorderen. Ook om meer uitwisseling met GGZ-instellingen, universiteiten en onderzoeksinstituten tot stand te brengen.

Dit is een uitgave van RegioPlus
20 september 2022

Meer informatie

079 323 03 19
info@regioplus.nl
www.regioplus.nl